

Селезень Марія Василівна,
*здобувачка другого (магістерського) рівня вищої освіти
факультету історії, політології та міжнародних відносин
Рівненського державного гуманітарного університету*

Доброчинська Валентина Анатоліївна,
*кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри історії України
Рівненського державного гуманітарного університету*

МЕТОДИКА РОБОТИ З ПЕРІОДИЧНИМИ ВИДАННЯМИ В ІСТОРИЧНИХ ГУРТКАХ ЗАКЛАДІВ ПОЗАШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ

У сучасному освітньому просторі особливого значення набуває розвиток критичного мислення, інформаційної грамотності та медіакомпетентностей учнів. У цьому контексті важливою частиною навчального процесу стає робота з періодичними виданнями – газетами, журналами, аналітичними публікаціями, онлайн-ресурсами. Періодика є не лише джерелом актуальної інформації, а й потужним дидактичним інструментом. Вона дозволяє вчителю формувати в учнів навички аналізу текстів, розпізнавання маніпуляцій, порівняння фактів і оцінок, а також залучати до уроку реальні події та живу мову сучасності. Особливо актуальною ця методика стає в умовах нової української школи, яка орієнтована на компетентнісний підхід та формування активного, відповідального громадянина. Використання періодичних видань у навчанні історії у позашкільних гуртках відкриває нові можливості для інтерактивного, критичного та дослідницького навчання. Мета цієї статті – розглянути основні методичні підходи до роботи з періодикою в історичних гуртках закладів позашкільної освіти, проаналізувати їх ефективність.

Матеріали періодики віддзеркалюють поточні суспільно-політичні події у реальному часі, характеризуються різнобічністю інформації, оперативністю у висвітленні злободенних тем, і окрім того, відображають рівень світогляду людини означеного історичного простору. Водночас досліднику для встановлення істинності тексту

потрібно застосувати певні методологічні прийоми, характерні для роботи із такою групою джерел, зокрема критичної перевірки та порівняльного аналізу з іншими наявними джерелами. Оперуючи газетною інформацією, потрібно врахувати й накладання цензурних обмежень на періодичні видання. Такий алгоритм дій необхідний задля об'єктивного аналізу трактування історичних проблем досліджуваного періоду [2, с. 98].

Для кращого результату роботи в історичних гуртках, учні повинні також знати специфічні риси періодики як джерела. А саме: комплексний характер – представлено багато форм інформації (документальна, особового характеру тощо) та оперативністю подання інформації про події, безпосередністю відображення останніх, що підвищує її джерельну цінність. Практика публікації на сторінках газет і журналів офіційних матеріалів – постанов органів державної влади, документів політичних партій та громадських організацій – перетворює пресу на своєрідну скарбницю джерел епохи, яку учні можуть ефективно використовувати у своїй позашкільній діяльності [3, с. 403].

У періодиці дбають про високі стандарти професійної етики. Так, поява матеріалу, наприклад, у газеті зазвичай продиктована суспільною важливістю теми. Тому для того, щоб обрати статтю для вивчення, учневі треба знати певний алгоритм роботи. Перше, що потрібно – прочитати заголовок статті і роздивитися та проаналізувати фото. Зазвичай цього досить, щоб отримати інформацію, про що власне стаття. Щоб оцінити достовірність інформації, юний дослідник має оцінити достовірність наданої в газеті інформації, ставлячи такі питання: чи джерела інформації, думки яких наведено, обізнані з предметом?; чи джерело надійне, чи воно має прихований мотив (тобто хоче схилити громадську думку в певному напрямку, щоб, наприклад, захистити себе)?; чи представлено різні думки й аргументи, чи ж репортер подає тільки один бік цієї історії?; чи стаття містить інформацію, яка може сформулювати певне упередження з боку читача? Ще одним цікавим видом періодики для дослідження у позашкільних гуртках є журнали. Журналом – називають періодичні

медіа, що виходять друком від одного разу на тиждень до одного разу на півроку. Журнали виходять рідше від газет, тому щодо подання інформації вони менш оперативні, проте мають більшу змогу подавати аналітичну, спеціалізовану й ілюстровану інформацію [1, с.184–185].

Щоб якнайкраще відібрати історичний документ для вивчення, учень повинен зрозуміти, чи відображає цей документ основні, найбільш типові факти і події епохи, чи сприяє актуалізації історичних знань, він повинен бути доступним учням за змістом й обсягом, бути цікавим, містити побутові і сюжетні подробиці, що дозволяють диференціювати навчання, конкретизувати уявлення учнів про ті чи інші події, явища, процеси, здійснювати на них певний емоційний вплив, мати літературні і наукові достоїнства, достатню інформативність для розвитку пізнавальної самостійності і зацікавленості, удосконалення прийомів розумової праці [4, с.150].

Отже, методика роботи з періодичними виданнями в освітньому процесі – це не лише інструмент засвоєння знань, а й засіб виховання компетентного активного громадянина. У історичній гуртковій діяльності методика роботи з періодикою створює умови для розвитку дослідницької самостійності учнів, уміння ставити запитання, обирати джерела та використовувати пресу як доказову базу в наукових роботах. Вона також стимулює інтерес до сучасної історії, дозволяючи школярам побачити зв'язок між минулим і сьогоденням.

Література

1. Волошенюк О.В., Іванов В.Ф. Медіаосвіта та медіаграмотність: підручник. Київ: Центр вільної преси, 2012. 352 с.
2. Добровичська В. Періодичні видання Волинської та Ровенської областей (1939-1941) як джерело до вивчення трансформації освіти. *Науковий вісник Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича: Історія*. 2020. № 1. С.97-103.
3. Калакура Я.С., Войцехівська І.Н., Павленко С.Ф та ін. Історичне джерелознавство: підруч. для вищ. навч. закл. 2-ге вид., допов. і перероб. Київ : Либідь, 2017. 512 с.
4. Пометун О.І., Фрейман Г.О. Методика навчання історії в школі. Київ: Генеза, 2006. 328 с.